

OBSAH :

PRÁVO :

Protiústavné obmedzenia volebnej kampane Ondrej Dostál

AMERICKÉ VOĽBY :

Obama revolution? Zabudnite! Michal Novota

REGIONÁLNA POLITIKA :

Prázdne reči a zbytočné zákony Dušan Sloboda

PAMÄŤ :

Krátka dlhá cesta Fedor Gál

PROTIÚSTAVNÉ OBMEDZENIA VOLEBNEJ KAMPANE

Ondrej Dostál

V priebehu nasledujúcich dvoch rokov čaká Slovensko 5 volieb: voľby prezidenta, voľby do Európskeho parlamentu, voľby do regionálnych samospráv, voľby do NR SR a voľby do obecných samospráv. Každé z týchto volieb sú upravené samostatným zákonom. Prínajmenšom v dvoch z nich je volebná kampaň upravená spôsobom, ktorý je s veľkou pravdepodobnosťou v rozpore s Ústavou SR. Ide o zákon o komunálnych voľbách z roku 1990 a zákon o prezidentných voľbách z roku 1999.

Zákon o spôsobe voľby prezidenta obmedzuje volebnú kampaň na obdobie 15 dní až 48 hodín pred začiatkom voľby, zákon o voľbách do orgánov samospráv obcí na obdobie 17 dní až 48 hodín pred začiatkom volieb. Podľa oboch zákonov je vedenie kampane mimo tohto času zakázané.

Ústava v čl. 26 zaručuje slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie ako prvé z politických práv. Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy „Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“ Obmedzenia slobody prejavu a práva šíriť informácie obsiahnuté v zákonoch o prezidentských a komunálnych voľbách však idú nad rámec dôvodov ustanovených v ústave.

Obmedzenie je síce uskutočnené zákonom, ako to vyžaduje ústava, ale v žiadnom prípade nemožno preukázať, že takéto obmedzenie slobody prejavu a práva šíriť informácie v čase mimo volebnej kampane by bolo opatrením nevyhnutným na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Kampaňou je pritom podľa týchto zákonov prakticky akékoľvek šírenie informácií v prospech kandidátov a kandidujúcich politických strán: činnosť kandidátov, politických strán, prípadne ďalších subjektov v prospech kandidáta alebo politickej strany vrátane inzercie

alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania, hromadných informačných prostriedkov, veľkoplošných nosičov, plagátov a iných nosičov informácií. Šírenie informácií v prospech voľby niektorého z kandidátov alebo niektorých z politických strán nijako neohrozuje práva a slobody iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie ani mravnosť. Neexistuje preto žiadny legitímny dôvod obmedzovať šírenie takýchto informácií na obdobie zákonom vymedzenej volebnej kampane. Neopodstatnenosť takéhoto obmedzenia volebnej kampane je zrejmä už i z rozdielne stanovenej dĺžky prístupnej volebnej kampane. Ohrozuje snáď práva a slobody iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie alebo mravnosť

Neexistuje legitímny dôvod obmedzovať šírenie informácií o kandidátoch len na obdobie volebnej kampane.

volebná kampaň prezidentského kandidáta 16 dní pred voľbami, kým v prípade komunálnych volieb je volebná kampaň 16 dní pred voľbami úplne v poriadku a nevyhnutne obmedzovať ju je až 18 dní pred voľbami?

Ustanovenia o začiatku volebnej kampane sú všeobecne obchádzané. Takéto konanie síce nebýva priamo sankcionované, je však absurdné, aby bolo stavané do polohy protizákonného také konanie, ktoré je iba uplatňovaním jedného zo základných politických práv garantovaných ústavou.

Modernajšia úprava volebnej kampane je obsiahnutá v zákonoch o voľbách do európskeho a slovenského parlamentu, schválených v rokoch 2003 a 2004. Tieto zákony termín „volebná kampaň“ vôbec nepoužívajú. Upravujú iba vysielanie politickej reklamy v elektronických médiách a umiestňovanie volebných plagátov na miestach vyhradených obcou. V týchto

prípadoch totiž možno aspoň teoreticky nájsť nejaký legitímny dôvod, aby podmienky vedenia volebnej kampane boli zákonom upravené. Elektronické médiá sú buď verejnoprávnymi médiami alebo vysielajú na základe udelených licencií, ktorých počet je limitovaný. V druhom prípade ide o poskytovanie priestoru na prezentáciu kandidujúcich strán zo strany verejnej správy. V oboch prípadoch zákon vymedzuje iba povinnosť ponúknuť kandidujúcim stranám rovnakú možnosť prezentácie. Ostatné formy volebnej kampane nie sú regulované a nie je ani stanovený zákaz vedenia kampane mimo vyhradeného obdobia. Nedochádza teda k protiústavnému obmedzovaniu slobody prejavu a práva na šírenie informácií.

Kdesi uprostred – z hľadiska času prijatia i z hľadiska obsahu – sa nachádza úprava volebnej kampane v zákone o regionálnych voľbách z roku 2001. Tento zákon síce používa termín „volebná kampaň“ a dobu jej trvania vymedzuje rovnako ako zákon o komunálnych voľbách, na druhej strane volebnú kampaň nijako bližšie nedefinuje a jej vedenie pred zákonom stanoveným termínom vyslovene nezakazuje. Zakazuje len vedenie kampane počas 48-hodinového moratória pred voľbami a počas volieb.

Zákaz volebnej kampane počas 48-hodinového moratória pred voľbami je obsiahnutý aj v zákonoch o prezidentských a komunálnych voľbách. Aj v tomto prípade možno vysloviť pochybnosť, či je takéto obmedzenie v demokratickej spoločnosti naozaj nevyhnutné na ochranu niektorého z ústavou deklarovaných cieľov.

Z porovnania volebných zákonov vyplýva, že obmedzenia volebnej kampane obsiahnuté v niektorých z nich nie sú v súlade s ústavou. Nemožno totiž predpokladať, že obmedzovať slobodu prejavu a právo šíriť informácie je z nejakého dôvodu nevyhnutné pri prezidentských a komunálnych voľbách, kým pri parlamentných voľbách a eurovoľbách to nevyhnutné nie je.

Autor je riaditeľ KI.

OBAMA REVOLUTION? ZABUDNITE!

Michal Novota

365 voliteľov pre Obamu, 173 voliteľov pre McCaina. Republikáni v mínuse v oboch komorách Kongresu, demokrati vo väčšine so ziskom 20 kresiel v Snemovni reprezentantov a 7 v Senáte. To je výsledok volieb v USA, ktoré sa konali 4. novembra 2008 a priniesli nevidané mediálne ovácie, ale aj ťažké vytriezvenie.

Vytriezvenie pre voličov charismatickej dvojice republikánov McCain/Palin a ovácie pre lídra nového kultu „zmeny a nádeje“ – zvoleného prezidenta Baracka Obamu. Zmenila sa Amerika tak, ako ju poznáme?

Na rase nezáleží

Neodškriepiteľným faktom, ktorý sa stal mantrou spravodajstva na celom svete, je, že Američania posadili do oválnej pracovne prvú hlavu štátu čiernej pleti. Demokrata. Pre republikánov je tento fakt síce trpkým, ale historickým zavŕšením emancipácie Afroameričanov, ktorú Lincolnova strana v polovici devätnásteho storočia tak trochu neúmyselne začala. Barack Obama nie je v exekutive žiadnou lastovičkou. Netreba zabúdať, že práve v radoch republikánov vyrástli a zažiarili Afroameričania ako generál Colin Powell, bývalý Bushov minister zahraničných vecí, jeho nasledovníčka v úrade Condoleezza Rice alebo jeden z kandidátov na budúceho šéfa republikánov a bývalý viceguvernér štátu Maryland Michael Steele.

Faktor Palin

Víťaz republikánskych primárok John McCain stavil všetko na jednu kartu. Keď to išlo s číslami v prieskumoch dolu vodou, do kampane prekvapujúco vťahol ambicióznou guvernérku štátu Aljaška Sarah Palin. Bola veľkou neznámou, ale sebavedomým vystupovaním, politicky nekorektnou rétorikou a prirovnávaním k „narúžovanému pitbullovi“ si rýchlo získala srdcia republikánskych nadšencov. Niektorí volební stratégovia republikánov potrebovali Palin na pritiažnutie sklamaných voličiek Hillary Clinton, ktorá prišla o demokratickú nomináciu po tesnom súboji s Obamom. V skutočnosti „hokejová mama“ z Aljašky viac mobilizovala ostrovčeky McCainom frustrovaných kresťanských konzervatívov ako nerozhodné voličky v strede politického spektra. Štyria z desiatich konzervatívnych republikánov prišli k volebným urnám len vďaka jej charizme. Hlasy deviatich z desiatich voličov, ktorí podporovali v primárkach Hillary, odišli pre Obamu. V posledných týždňoch kampane Palinová zaválila lavína podpäsových mediálnych útokov. Verejnú mienku infikovali pochybnosti o jej kompetentnosti, medzerách v zahraničnej politike a paradoxne, o šatníku. Mnohých nasrdilo, že v časoch finančnej krízy jej investície do imidžu nemali so skromnosťou nič spoločné.

Hlavou proti múru

Súboj o Biely dom skončil skôr ako začal, a to najmä kvôli hospodárskemu cyklu

bagrujúcemu dno svojej krivky. Šesť z desiatich voličov označilo krivajúcu ekonomiku za hlavnú motiváciu ísť voliť. Prirodzene Baracka Obamu. Iba jeden z desiatich voličov išiel voliť kvôli témam, ktoré rozhodli voľby v roku 2004 – terorizmu, bezpečnosti a Iraku. McCain bol správny kandidát pre nesprávny čas. V zavesení Busha lámajúceho rekordy nedôveryhodnosti a s republikánmi unavenými z vládnutia bola reakcia na prvé rany finančnej krízy rozpačitá a málo pružná. Republikáni neunavili len seba, ale aj svojich voličov. McCainove volanie po reformách nenašlo uši, ktoré by počúvali. Do prvej línie preto nasadil intenzívnu negatívnu kampaň proti Obamovi, oprávnene spochybňujúcu jeho politickú skúsenosť, kompetentnosť a pokútyných kamarátov z čias politického dospievania. Obama, obohaný auroou nevinnej posvätnosti, nemusel útoky ani odrážať. Negatívna kampaň zrazila McCaina k zemi ako neposlušný bumerang. Demokratom, hladným po moci, táto „blbá nálada“ nahrála na smeč. Oproti roku 2004 republikáni stratili 7 percent registrovaných voličov, kým demokrati pribrali

Zmenila sa Amerika tak, ako ju poznáme?

11 percent. Na vlnu odlivu republikánskych sympatizantov dokázal Obama zhromaždiť viac ako 600 miliónov dolárov v sponzorských príspevkoch na svoju rekordne drahú kampaň, čo je takmer dvojnásobok oproti McCainovi. Ešte nikdy v dejinách politického marketingu sa nestalo, že by kandidát mal k dispozícii takú sumu peňazí, ktorú nedokáže minúť.

Povolebná matematika

Prehľad o ponížení republikánov by sme z týchto volieb mohli extrapolovať hneď niekoľko. Bolesť pri srdci zmierňuje fakt, že ich prehra nebola taká devastujúca, ako si triumfujúci demokrati a mediálne elity vysnívali. Bushov volebný jóg Karl Rove v komentári pre *Wall Street Journal* upozornil na porovnanie výsledkov tohtoročných volieb s tými štyri rokmi predtým. Vtedy Bush obhájil prezidentský mandát pre druhé volebné obdobie a republikánom voľby priniesli nečakane veľa ziskov v Kongrese, na guvernérskych stoličkách a v zastupiteľských zboroch jednotlivých štátov. Číslo dokazujú, že dramatický nárast voličskej účasti sa nekonal. Do volebných miestností prišlo len o 6,5 milióna viac voličov ako v roku 2004. V čistom vyjadrení Obama vyhral prezidentské kreslo so zanedbateľným rozdielom 2,1 percenta hlasov voličov oproti výslednému počtu hlasov pre Busha z roku 2004. Podarilo sa mu to mobilizáciou menšín, najmä mladých Afroameričanov do 30 rokov a Hispánov, ktorých časť pretiahol z tábora republikánov. V roku 2004 ich za Busha hlasovalo 44 percent, v roku 2008 za McCaina o dvanásť percent menej. McCain porazilo hlasovanie noha-

mi. Oproti roku 2004 sa k urnám nedostavilo 4,1 milióna tradičných republikánskych voličov, z ktorých niektorí dezertovali k demokratom, nezávislým alebo zostali doma. Varovná je nízka mobilizácia veteránov a náboženskej pravice, ktorých dôveru bude musieť nová generácia republikánov znovu vybojovať. Výsledky hovoria jasnou rečou. Amerika nie je rozdelená o nič menej ako pred štyrmi rokmi. „Obama revolution“ sa nekoná.

Späť za kuchynský stôl

Na druhej strane, „Reagan revolution“ sa nekončí. S Bielym domom a Kongresom v rukách demokratov sa rovnováha moci mierne nakloní doľava. Za volant si sadnú sociálni inžinieri európskeho strihu, no budú musieť šoférovať po americkej ceste, ktorá je stále dláždená stredopravými hodnotami. Demokrati nedostali mandát na rozširovanie chápadiel vlády, ani žiadne „zdaň a miň“ experimenty. Naznačuje to prieskum organizácie *Club for Growth*, uskutočnený v dvanástich kongresových obvodoch, kde voliči unavení zo skorumpovaných republikánov posadili do kresla demokratov. Tam kde sa zmenili stranícke preferencie, hodnoty voličov zostali rovnaké – menej vlády, nižšie dane, menej verejných výdavkov a menej regulácie. Inšou indíciou je skutočnosť, že Obama zmobilizoval voličov sľubom daňových úľav pre stredné vrstvy, esenciálnej to téme republikánov. Aké z toho vyplývajú poučenia pre republikánov, ale aj iných konzervatívov bez štátnej príslušnosti? Po prvé, držať sa svojich hodnôt. V prípade republikánov to znamená návrat k obhajobe stredopravých princípov, na ktorých zvíťazila Reaganovská koalícia. Ako poznamenal Karl Rove, republikáni musia počúvať, o čom priemerné americké rodiny rozprávajú za „kuchynským stolom.“ Sú to témy, na ktoré republikáni v tejto kampani prestuhodne zabudli – dane, hypotéky, práca, vzdelanie pre deti, dôchodkové schémy. Signálom dôležitosti hodnotových tém sú výsledky referendum, ktoré sprevádzali hlasovanie vo volebných deň. Napríklad voliči v štátoch Florida, Arizona a prekvapujúco aj v Kalifornii, kde Obama rozdrvil McCaina, odmietli návrh na povolenie registrovaných partnerstiev homosexuálov. Po druhé, je nutné nájsť novú generáciu lídrov, ktorých hlasy budú tieto hodnoty obhajovať zoči-voči stále sebavedomejším demokratom. Zdrojom talentov v Republikánskej strane bol vždy populárny zbor guvernérův. Okrem Sarah Palin, ktorá vo svojom federálnom krste ohňom so ctou obstála, vychádza nad obzor hviezda prvého indoamerického guvernéra Bobbyho Jindala z Louisiany alebo Charlieho Crista z Floridy. Prekvapíť môžu aj ambiciózni mladí kongresmani ako Eric Cantor z Virgínie alebo Paul Ryan z Wisconsinu. Uvidíme. Možnosť odvety sa otvorí v novembri 2010. Kampaň sa už začala.

Autor je spolupracovník KI.

PRÁZDNE REČI A ZBYTOČNÉ ZÁKONY

Dušan Sloboda

Vždy, keď sa v parlamente schvaľuje nejaký zákon, by sme sa mali pýtať, či je daná právna úprava nevyhnutná, v čom spočíva jej prospešnosť pre spoločnosť a aké náklady vo forme verejných výdavkov jej schválenie so sebou priniesie. Pozrime sa, ako možno z tohto pohľadu zhodnotiť dva zákony, ktoré začiatkom novembra schválili poslanci.

Ide o zákony, ktoré majú veľa spoločného. Oba sú vládnymi návrhmi, týkajú sa oblasti regionálneho rozvoja a prerozdelenia eurofondov, potrebu ich prijatia si vláda stanovila vo svojom programovom vyhlásení, boli dlho pripravované, v parlamente sa už koncom roka 2007 ocitli, no začiatkom roka 2008 boli z prerokovania stiahnuté kvôli koalíčnym sporom. No a oba zákony sa zaklínajú rečami o zvýšenej efektívnosti a transparentnosti, ktorú vraj priniesú.

Zákon prvý

Prvým z nich je zákon o podpore regionálneho rozvoja, ktorým sa nahrádza aktuálne platný zákon s totožným názvom, ktorý bol účinný od roku 2002. V parlamente potrebu aktualizácie zákona z pozície navrhovateľa odôvodnil minister výstavby a regionálneho rozvoja Marian Janušek (SNS) tak, že bolo nevyhnutné „reflektovať zmeny, ktoré priniesla reforma verejnej správy, a taktiež bolo potrebné zohľadniť zmeny, ktoré nastali v súvislosti s využívaním pomoci EÚ v programovom období 2007-2013,“ a ďalej uviedol, že zákon „vytvára priestor na efektívnejšie usmerňovanie regionálnej politiky a podmienky pre efektívnejšiu územnú spoluprácu.“

Nuž, je skutočne snáď len na pobavenie, ak minister koncom roka 2008 zmenu zákona odôvodňuje reformou verejnej správy, ktorá prebehla za minulých dvoch vlád Mikuláša Dzurindu a posledným významným krokom bola realizácia fiškálny decentralizácie platnej od roku 2005. Súčasná vláda sa už v reforme verejnej správy, hoci tá ukončená zďaleka nie je, nijak neangažovala. Nemennej zábavné je, ak sa potreba zmeny zákona účinného od roku 2009 odôvodňuje v súvislosti s programovým obdobím 2007-2013. Ak sú tie zmeny natoľko významné, na mieste je otázka, ako potom bolo možné prežiť v danom období tie dva roky bez novely zákona? No a zaklínadlo efektivity vyznieva už úplne falošne, keďže schválený zákon nijakú efektívnejšiu územnú spoluprácu neprináša, ba naopak. Zo znenia zákona totiž nie je explicitne zrejmé, či obce, ktoré sa v záujme efektivity združili do mikroregiónov, budú môcť pri žiadaní o podporu z eurofondov predkladať spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, alebo bude platiť striktný výklad, podľa ktorého je každá obec osve povinná mať takýto program. Akáže je tu efektívnosť? V dôvodovej správe k zákonu sa navyše spomína podpora komunálnej reforme, avšak schválené ustanovenia pôsobia presne opačne.

Milióny von oknom

Zmeny v schválenom zákone oproti tomu aktuálne platnému možno rozdeliť

do dvoch kategórií. Prvou sú zmeny, ktoré možno hodnotiť len ako bezvýznamné a kozmetické. Druhú predstavujú zmeny, ktorých výsledkom bude úplne zbytočné mrhanie verejnými výdavkami. Sem sa radí i §6, podľa ktorého ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja zabezpečí vypracovanie národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, a to s výhľadom na 20 rokov! Máme to chápať tak, že celá sústava vládných rozvojových plánov, referenčných rámcov, operačných a iných programov, koncepcií a vízií pre regionálny rozvoj nepostačuje, a spasí nás až stratégia? Načo je komu ďalší byrokratický paškvil, za ktorého „obstaranie“ zaplatíme z našich daní ďalšie desiatky miliónov? A ktoré grémium veštlík dokáže na dve dekády vopred odhadnúť, či a kedy príde finančná kríza, podobná tej súčasnej? Bez znalosti takýchto vstupov, ktoré je skutočne ťažko odhadnúť, bude akákoľvek stratégia len prázdny mľabotánim.

Zbytočné zákony, zbytočné výdavky, zbytočné tajnosti a zbytočné reči...

Dotujeme, dotujeme...

alším „príspevkom“ tejto normy je, že uzákoňuje dotačný mechanizmus pre Integrovanú sieť regionálnych rozvojových agentúr (IS RRA) a euroregióny. Keď bola sieť agentúr v roku 2000 vytvorená, predpokladalo sa, že bude slúžiť aj ako opora a podpora pre samosprávy. Realita však je taká, že úlohy, ktoré plnia RRA, sú len duplicitné k úlohám, ktoré samospráva bežne zvláda tak či tak prostredníctvom svojich zamestnancov a vlastných agentúr alebo v spolupráci so súkromnými konzultačnými spoločnosťami, ktorých v danej oblasti podniká nespočetné množstvo. Štát tak zbytočne dotuje agentúry, ktoré by mali svoju opodstatnenosť potvrdiť v normálnom konkurenčnom boji s ostatnými subjektmi na trhu. Kým v začiatkoch bolo v sieti približne 20 RRA, v súčasnosti ich je vyše 40. A ročne nás tento špás stojí vyše 20 miliónov korún.

alším subjektom podpory sú euroregióny, resp. slovenské časti týchto cezhraničných združení, ktoré dostávajú podporu od štátu už od roku 2002. V minulých rokoch sa medzi 11 euroregiónov ročne prerozdievalo zo štátneho rozpočtu približne 10 miliónov korún. Kým v 90. rokoch vtedajšia vláda Vladimíra Mečiara (v rámci nej i SNS) bobila voči euroregiónom obštrukčnú politiku z dôvodov obáv o celistvosť územia štátu, terajšia Ficova vláda s ministrom SNS v kresle príslušného rezortu podporu euroregiónom dáva dokonca do zákona. Ba čo viac, v dôvodovej správe Janušekovho ministerstva k zákonu sa dokonca dozvedáme, že „EÚ už nie je vnímaná ako transnárodná entita, ale ako zoskupenie regiónov“. Vskutku obrat u národnariarov. Moc peňazí je silná.

Predpokladá sa, že daňovníkov táto „podpora“ IS RRA a euroregiónov bude stáť

ročne približne 50 miliónov korún, a ako inak, s výhľadom nárastu v ďalších rokoch.

Zákon druhý

I v súvislosti so zákonom o pomoci a podpore poskytovanej z fondov ES sme boli svedkami patričného divadla, v rámci ktorého sme boli v niekoľkých dejstvách presvedčaní o jeho potrebnosti. Pri odôvodnení zákona v parlamente sme sa od podpredsedu vlády Dušana Čaploviča dozvedeli, že ide o zákon, ktorý „aplikuje príslušné nariadenia ES“. Skutočne, čo i len letmý pohľad na zákon navráva, že ide o prepis príslušných nariadení ES, o čom svedčia i desiatky odkazov na ustanovenia európskych nariadení v poznámkach pod čiarou. Nariadenia sú pritom priamo aplikovateľné, a to bez nutnosti vnútroštátnej transpozície normy, na rozdiel od smerníc. Inak povedané – prijatie tohto zákona od nás nevyžaduje EÚ, nijako nevyplýva z našich záväzkov. Ukážkový príklad toho, ako sa na desiatky tisíc strán európskej legislatívy nabaľujú i ďalšie tisíce strán zbytočných zákonov v rámci vnútroštátneho práva.

Transparentnosť sa nekoná

Podpredseda vlády tiež v rozprave k zákonu v parlamente uviedol, že „impulzom pre vypracovanie zákona boli pretrvávajúce problémy pri čerpaní finančných prostriedkov a zbytočná zložitnosť, ťažkopádnosť a nedostačujúca transparentnosť,“ pričom vraj tento zákon vytvorí „transparentný rámec a umožní realizáciu projektov bez zbytočných prietahov, byrokracie a administrácie“. Zákon v schválenom znení však žiadnu transparentnosť neprináša. No mohol. V prípade, že by poslanci koalíčných strán hlasovali za pozmeňovacie návrhy opozičnej poslankyne Lucie Žitňanskej (SDKÚ-DS). Jej návrhy sa týkali napríklad zverejňovania výsledkov hodnotiaceho procesu a informácií o schválených i neschválených žiadostiach o spolufinancovanie projektov z eurofondov na webových stránkach riadiacich orgánov, ktorými sú ministerstvá prerozdeldujúce eurofondy na základe výziev vychádzajúcich z jednotlivých operačných programov. Prečo chcú páni z koalície tieto informácie pred nami tajiť? Nehanbia sa, keď zároveň popri tomto ich postojí neustále tliachajú o transparentnosti? Heslo infozákona „Čo nie je tajné, je verejné“ rozhodne do úst vládnucej garnitúre nepasuje.

Záver

Dva dlho pripravované a očakávané vládne návrhy zákonov z oblasti regionálneho rozvoja boli schválené parlamentom v takom znení, že o nich možno vyhlásiť, že sú zbytočné. Navyše, kým prvý z nich prináša i zvýšené výdavky štátu a samospráv, druhý z nich neprináša toľko potrebnú transparentnosť do procesov pridelovania verejných zdrojov. V čase finančnej krízy nám tak vládna vrstva odkazuje, že ona a jej klienti si veru opasky uťahovať nemieňa. Ved' prečo aj – občan to predsa zaplatí.

Autor je analytik KI.

KRÁTKA DLHÁ CESTA

Fedor Gál

Už vyše roka kráčam v stopách ľudí, ktorí sa narodili ako Slováci a zomreli ako Židia. Začal som v malom mestečku na Liptove, postupne som sa presúval cez Bratislavu, Prahu, Berlín a Londýn do Izraela. Nerozumiem takmer ničomu, s čím sa stretávam, a predsa o tejto ceste hovorím, píšem, produkujem film. A nie som sám. Cestu sme absolvovali s kamarátmi – režisérom, kameramanom, zvukárom, fotografom, skladateľom, grafičkou, programátorom, webdizajnérom, prekladateľkou... Ani oni, ako sa mi zdá, nerozumejú, ale ani na sekundu ich nenapadlo, že kráčajú cestou bez cieľa a zmyslu. Ostatne film Martina Hanzlíčka a Richarda Krivdu, fotky Mira Švolíka, hudba Mariána Vargu, kniha, mutlimediálne dielo na internete.

Nedávno sme takto sedeli u Mariána a pozerali si filmovú sekvenciu, zatiaľ len nahrubo zostrihanú. Túlame sa tam s Eugenom Gindlom po Sachsenhausene a komentujeme, čo vidíme. Tá moja časť nášho dialógu sa dá zhrnúť do niekoľkých viet: Neašpirujem na pravdu, umenie, intelektuálsku diskusiu, pochopenie, riešenie problému... Chceme drsnú výpoveď, osobnú, bez ašpirácie na súhlas, toleranciu. Každý obraz, každú vetu, zvuk, chceme podriadiť jedinému cieľu: Toto že sú ľudia?! Nerobím si ilúzie, že takým, ako som sám, poviem čosi nové. A tí druhí? Kašľú na to, čo hovorím. Prečo teda toľko emócií, času, energie a peňazí na tento projekt? Aby ľudia porozumeli, pochopili, počuli sa?

Čo už je tu na chápanie, porozumenie a poučenie? Jediné – mojim deťom a vnúčatám sa to nesmie stať. A čo v tejto veci môžem urobiť? Používať jazyk a pamäť, apelovať na rozum a emócie: buďte pripravení, bráňte sa, buďte silní, nebojte sa! Pomôže to však mojej nežnej malej

vnučke, keď sa ocitne tvárou v tvár brutálnej a nenávisťnej sily? Nie, ak bude sama. Ale veď ani naši, kým ich nenahali do vagónov a neposlali na smrť, neboli sami. Mali susedov, spoluobčanov, blížnych, a štát, ktorý ich mal chrániť! Nuž, milá Sofinka, prajem Ti, aby si bola obklo-

pená ľuďmi, ktorí sú nielen pripravení, silní a neboja sa, ale ktorí ňa budú považovať za svoju aj napriek tomu, že budeš iná. Aj kvôli tomu som viac ako rok kráčal po stopách svojho otca, ktorého na pochode smrti zo Sachsenhausenu, pár hodín pred koncom vojny, zavraždili iba preto, že bol Žid, nevládal a bol sám. Sám so svojím vrahom, ktorý možno pokojne dožil pod krídlom nejakej demokracie a sociálneho štátu.

Starnem, nemám už dosť síl prehrýzať sa tonami múdrych kníh o tom, čo treba urobiť, aby... Zanechám však po sebe svedectvo o tom, čo sa môže stať, keď sa človek pasívne prizera aj vtedy, keď treba konať.

Autor je iniciátorom projektu Krátka dlhá cesta, ktorý pomocou textov, fotografií a videa predstavuje svedectvo o pochode smrti zo Sachsenhausenu v roku 1945. Viac sa dozviete na www.kratkadlouhacesta.cz.

Článok je prevzatý z blogu Fedora Gála www.fedorgal.cz/blog

UDIALO SA:

1) Dňa 9. októbra 2008 KI organizoval v Bratislave konzervatívny klub. Na tému **Finančná kríza: zlyhanie kapitalizmu?** diskutovali Juraj Šipko, poradca guvernéra Národnej banky Slovenska, Juraj Barta, hlavný ekonóm Slovenskej sporiteľne a Juraj Karpiš, analytik INESS. Moderoval Peter Gonda, ekonóm KI. Viac, vrátane audiozáznamu a ďalších súvisiacich výstupov, na webstránke KI v sekcii KONZERVATÍVNE KLUBY.

2) Dňa 10. októbra 2008 tridsaťosem európskych think-tankov, medzi nimi i KI, vydalo spoločné vyhlásenie ohľadom globálnej finančnej krízy pod názvom **Vlády spôsobili finančnú krízu. Nenechajme ich, nech ju ešte prehĺbia.** Viac na webstránke KI v sekcii KI KOMENTUJE.

3) Dňa 15. októbra 2008 KI a občianske združenie Občan a demokracia prijali so znepokojením správu, že ministri zahraničných vecí Európskej únie zrušili cestovné obmedzenia pre bieloruských predstaviteľov, vrátane prezidenta Alexandra Lukašenka. Viac na webstránke KI v sekcii KI KOMENTUJE.

4) Dňa 22. októbra 2008 bola v Nitrianskej galérii otvorená výstava fotografií Matúša Zajaca **Podoby viery**. Viac na webstránke KI v sekcii PODPORA KULTÚRY.

5) Dňa 24. októbra 2008 bolo v rámci projektu HESO-Regióny, ktorý realizuje Inštitút INEKO, zverejnené hodnotenie za obdobie júl – september 2008. Jedným

z hodnotiteľov je i analytik KI **Dušan Šloboda**. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

6) Dňa 24. októbra 2008 organizovala nadácia Katedra v Dunajskej Strede konferenciu pre učiteľov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským pod názvom **Globalizácia a regionalizmus vo vzdelávaní**. Na konferencii s diskusnými príspevkami vystúpili i **Zuzana Humajová**, analytička KI a **Branislav Pupala** z Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity, spolupracovník KI.

7) Dňa 27. októbra 2008 KI v spolupráci s EUportál.cz a Inštitutom Sobieskeho usporiadali v Bratislave medzinárodnú konferenciu na tému **Budúcnosť Európskej únie – pohľad zo Strednej Európy**. Viac, vrátane audiozáznamu, videozáznamu a ďalších súvisiacich výstupov, na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.

8) Dňa 29. októbra 2008 KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu s podporou Nadácie Penta otvorili druhý ročník cyklu seminárov o ekonomii **Akadémia klasickej ekonomie**. Viac na webstránke KI v sekcii AKADÉMIA KLASICKEJ EKONOMIE.

9) V októbri 2008 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: **Zuzana Humajová, Peter Gonda, Radovan Kazda, Ivan Kuhn a František Šebej**. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

ŠTUDENTSKÁ ESEJ:

1) KI s podporou Gratex International vyhlasuje tretí ročník súťaže **Študentská esej**, tentoraz na tému **Osudové osmičky v dejinách Československa /Udalosti rokov 1918, 1938, 1948, 1968 a 1988 z pohľadu študenta v roku 2008/**. Viac informácií o súťaži, vrátane možnosti zúčastniť sa, nájdete na webstránke KI.

ŠTUDENTSKÁ ESEJ 2008

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE